

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računani naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. seprodajajo po 6v. Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptuj, gledališko posloplje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2.50; za 1/64 strani K 1. Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 45.

V Ptuj v nedeljo dne 10. novembra 1912.

XIII. letnik.

Vojna na Balkanu.

Turčija popolnoma poražena prosi za mir. — Francoski poizkusi mirovni pogajanj. — Vojni parniki velevlavosti v turških pristaniščih. — Albanija povod splošne vojne nevarnosti. — Avstro-Ogrska pred odločilnimi trenutki.

Danes se lahko reče, da so združene balkanske države Turčijo popolnoma porazile. Velike bitke v Makedoniji in Trakiji, zlasti pri Kirk-Kilisse in Lula-Burgas so zdobile jedro nekaj nepremagljive turške armade. Vkljub junaškemu odporu Turčinov potisnjeni so ostanki armade že skoraj neposredno pred vrata Carigrada. Vršila se bode sicer na poti v Carigrad brzokone še cela vrsta krvavih bojev, ali s kako pomembnejšo turško zmago ni več računati Srbi so zasedli vso pokrajino, na katero se raztezajo njih želje in korakajo zdaj baje proti Saloniku; Črnogorci pa niso še Skutari premagali, a zasedli so nekaj pristanišč ob jadranskem morju. Središča turške moči v Evropi: Adrianopol, Saloniki, Skutari in Konstantinopol torej še niso padli, ali pričakuje se to tekom prihodnjih dni. Turčija se tudi zaveda svojega poraza in je že velevlavosti prošila za mirovna pogajanja. Ali doslej do takega pogajanja še ni prišlo, kajti Bulgari hočejo Konstantinopol zasedeti, srbski in črnogorski poglavarji pa tudi še niso nasiteni. Francoski minister Poincaré se na vse mogoče načine trudi, da bi vstvaril nekako podlago za ureditev balkanskih razmer. Pa na Dunaju se dobro razume, da so to le zanjke, s katerimi se hoče Avstrijo vjeti in iz Balkana izpodriniti. Zato je Avstrija francoske predloge odklonila. Obenem pa je tudi Srbom prav odločno povedala, da svojih interesov na Balkanu nikdar ne bode opustila. Naš zunanji minister grof Berchtold je tudi v svojem državnozbornem nagovoru naglašal, da je Avstrija sicer i znanprej miroljubna, da pa svojih interesov ne more opustiti. Istotako je to povdarjal prestolni govor našega cesarja. A Srbi so menda tako zmage pijani, da hočejo i znanprej protiaavstrijsko politiko uganjati. Njih časopisje je strupeno kakor pred 3 leti, njih ministri gredo svojo pot nasilja naprej. Tako je razmerje skrajno napeto. V zadnjem hipu se še poroča, da so Črnogorci brez ozira na avstrijsko svarilo zasedli pristane Allessio in Medua Srbi pa smatrajo Albanijo za svojo last. . . . Upati je, da bode mir v kljub temu ohranjen, to pa seveda le pod pogojem, da Srbija vpošteva avstrijske želje.

Bitke pri Lula-Burgas in Čorlu.

Boji okoli teh dveh mest, ki so trajali neprenehoma več dni, so usodo Turčije zapečatili. Turška armada je doživela grozoviti poraz in Bulgari so jo pognali v divji beg proti Carigradu. Angleški list „Daily Chronicle“ prinaša natančno poročilo o tej bitki od lastnega svojega poročevalca, kateremu posnemamo sledeče glavne točke: Turški armadi je zapovedal Abdullah-paša; obsegala je 4 izvrstnih kôrov, ki so bili skoraj popolnoma uničeni. Padlo je 40.000 Turkov, od katerih jih je najmanj polovica

mrtvih. Dve tretini turške artiljerije je bilo vjetih in Abdullah-paša sam je komaj pobegnil. Beg Turkov je bil grozen. En del armade je prišel do mesta Čorlu, a bulgarski kanoni so tisoče teh vojakov pobili. Levo krilo Turkov je bilo pri mestu Baba Eski (4 kôr), potem je šla turška linija proti Bunar Hilsar, kjer je stal 2. kôr pod poveljem Nazim-paše. Okoli mesta Viza pa je stal 3. kôr pod Muktar-pašo. Bulgari so Turke najprve proti Lula-Burgas nazaj pognali. Bulgarska artiljerija je bila mnogo uspešnejša od turške, ki se je polagoma nazaj pomikala. Mnogo kanonirjev in konj je bilo ubitih. Bulgarska infanterija je potem mesto Lula-Burgas z bajonetom vzela. Vojaki 4. kôra so videli, da ne morejo zmagati, a so se v kljub temu, da so bili že dva dni brez jedi, naprej branili; bili so do zadnjega moža ubiti. Par ur pozneje so Bulgari na glavni mošaji svojo zastavo razobesili. Ko so prišli Bulgari proti železniški postaji Lula-Burgas, sprejele so jih turške baterije s hudim ognjem. Šrapneli so bulgarske vrste kar pokosili. Nastala je vsled tega med Bulgari velika zmešnjava. V tem trenutku pridvela je kakor vihar turška kavaljerija in se vrgla s klici „Allah il Allah“ na sovražnika. Bulgari so se obrnili in turški jezdecji so jih kar pojahali. Tu so bile bulgarske izgube izredno velike. A ko so Turki v divjem pogumu naprej jahali, dosegl jih je nakrat ogenj mašinskih pušk. Konji in jezdecji so kar vrstoma padali. Malo teh turških jezdecjev je prišlo nazaj. . . . Turki so jeli zdaj mesto Lula-Burgas, v katerem so bili prvi bulgarski oddelki, obstreljevati. Deževalo je kar kanonskih krogelj. Zidove je padalo in pokopalo tiste Bulgare, ki jih niso kroglje ubile. A kmalu zopet proti večeru je nastopila bulgarska artiljerija, ki je izvrstno streljala. V potokih krvi je bila turška artiljerija in infanterija poražena. Turški artiljeriji je zmanjkalo streljiva. Polagoma je pričelo pravo mesarsko klanje. . . . V temi je strljanje ponehalo. Turki niso imeli jedil, ne zdravnikov, neč pa je bila hudo mrzla. Zutraj pričeli so krvavi boji zopet iz novega in so trajali zopet cel dan. Naposled je turški odpor ponehal in čez neštete mrličje je pričel divji, grozni beg. Abdullah-paša poskusil je beg vstaviti, a ni se mu posrečilo. Ob 3. uri zutraj nastala je v ostankih turške armade groza in vse je bilo za Turčijo izgubljeno. Seveda so imeli tudi Bulgari velikanske izgube. Bila je to vojna, kakor jih pozna zgodovina še malo. Tisočeri mrličji ležijo nepokopani na bojnem polju. . . .

Nastop na morju.

Vse velevlavosti, zlasti Anglija, Francoska, Italija in Nemčija so odposlale bojne parnike pred turško obrežje. Istotako je odplulo nekaj bojnih parnikov Avstrije. Pravijo, da imajo parniki le namen, varovati naše podanike v Turčiji.

Trozveza edina.

Poroča se, da sta Nemčija in Italija glede ureditve razmer na Balkanu in zlasti glede Albanije z Avstrijo edini.

Nevarnost za Avstro-Ogrsko.

Dunaj, 6. novembra. Vest se potrjuje, da prodirajo Črnogorci skozi čisto albanske pokrajine in da so zasedli baje „v imenu srbskega naroda“ morska pristanišča San Giovanni di Medua ter Allessio. S tem pa prihaja tudi za Avstro-Ogrsko odločilni trenutek, da stopi iz svoje rezervne polne samozatajevanja. Ravno tako prestolni govor našega cesarja kakor tudi ekspozice ministra Berchtolda je poln mirovni glasov in nikjer ni niti najbolj lahkega namigavanja na vojne namene monarhije. Ali vsaka stvar ima svoje meje in tudi potrpežljivost Avstro-Ogrske. Naša monarhija je vedno svoje mirovne namene naglašala; a povedala je tudi, da je pripravljena, v danem trenutku, kjer se bode šlo za njene opravičene interese, te energično braniti. Trenutek zato je zdaj prišel. Srbi kakor Črnogorci si morajo reči, da Avstro-Ogrska kot velevlavost nikdar ne more in ne sme trpeti, da bise kdo ne-kaznovan dotaknil njenega življenskega živca. Ako bi torej Srbija in Črnagora tudi danes še za resne besede gluhi ostali in mislili, da smeta potrpežljivost monarhije i znanprej izrabljati, potem se udajo z moti, katere posledice bodejo sami nosili. Avstro-Ogrska je do najskrajnejšega odločena in vlada je v tem oziru edina z vsemi narodi monarhije. Naši vladi se ne more očitati, da se je lahkomiselnost z ognjem igrala. To očitanje pade le na tiste, ki so dopustili, da je prišla stvar do skrajnosti. Ti bodejo tudi posledice za svojo lahkomiselnost nosili.

Izkoriščanje „Rdečega križa.“

Dunajska „Zeit“, ki drži z balkanskimi narodi, poroča: Pretekli teden prišla je v Podgorico sanitetna kolona avstrijskega „Rdečega križa“ in je napravila tam vojaško bolnišnico, ki stoji pod vodstvom zdravnika dr. Nirnberger. Vsi človekoljubni zdravniki so bili kralju predstavljeni, ki jih je prisrčno pozdravil in se jim zahvalil. Ali s tem je črnogorska vlada menda vse storila. Namesto da bi se Avstrije, ki so iz golega usmiljenja prišli ranjenim vojakom pomagati, na ta ali oni način podpiralo, — so jih pričeli Črnogorci še nesramno odirati in izkoriščati. Zdravniki so morali dolgo barantati, predno so dobili prostore za svoje delovanje. Prvi zdravnik mora plačati za eno sobico 8 kron na dan. Istotako drugi člani kolone. Ena večerja košta vsakega teh prostovoljnih pomočnikov 4 K, kosilo 5 K, za-

jutrk 1 K. Tako se mora za vsako osebo na dan 15 do 18 K izdati. — To je pač prav „jugoslovansko“ ravnanje. Avstrijski zdravniki, združeni v blagonsnem „Rdečem križu“, pridejo ranjenim revežem, na pomoč, zdravi Črnogorci pa jih zaradi tega odirajo in izkoriščajo. Fej!

Popolno zaupanje pridobile so si

Zvezda s križcem

MAGGI jev

kocke

(gotova goveja juha)

po 5 vinarjev pri vseh gospodinjah.

Ime MAGGI jamči za takojšnjo pripravo in izvrstno kakovost.

Protiaavstrijske hujskarije.

Ves zgodovinski razvitek slovenskega ljudstva, vsi njegovi kulturni in gospodarski pojavi so se zgodili pod okriljem mogočne Avstrije, — kar je danes slovensko ljudstvo in kar ima, to se ima zahvaliti habsburški monarhiji. In res, slovensko ljudstvo je bilo tudi vedno dobro patriotično, ljubilo je sivolasega vladarja in lepo domovino, branilo je v preteklih stoletjih to Avstrijo s svojo krvjo in bilo zaščitnik prave avstrijske misli. Brezdvomno je velika večina slovenskega ljudstva še danes tega zvestega avstrijskega mišljenja. A istotako brezdvomno je, da se pojavlja med slovenskim ljudstvom vedno očitnejše neka hujskarija, ki se skriva pod plaščem „narodnjaštva“ ali „katoličanstva“, ki pa je v svojem bistvu protiaavstrijskega značaja.

Kdor ima oči za gledati in ušesa za poslušati, ta mora priznati, da je postala ta protiaavstrijska hujskarija na Slovenskem v zadnjem času naravnost predrzna in obenem nevarna.

Opaziti je bilo to hujskarijo že pred 3 leti, ko bi se bila Avstro-Ogrska kmalu zapletla v vojno s Srbijo. Takrat je nastopala zlasti v Ljubljani srbofilka gonja, ki se ni sramovala nobenih sredstev in ki je svoje namene očitno razkladala. Takrat so vzeli slovenski „narodnjaki“ sliko našega sivolasega vladarja na njegov rojstni dan iz okna in jo nadomestili s podobo prismojenega srbskega princa Jurčka. Takrat so se upali slovenski listi pisati, da je avstrijska črno-rumena zastava znamenje sužnosti slovenskega ljudstva. Takrat so pobalini po ljubljanskih ulicah vpili „živio Srbija“, ko je bil vsak trenutek napoved mobilizacije pričakovati . . . Oblast je končno posegla vmes in je tej veleizdajalski gonji vsaj navidezno konec napravila. Slovenski klerikalci sami so bili tudi tako pametni, da so obsojali to srbofilsko gonjo. In tako je dala vlada bivšemu županu Hri-

barju brco, da je izginil iz političnega porvršja . . .

Danes so pa razmere vse drugačne. Krvava žaloigra na Balkanu je nepričakovano s popolnim porazom strohnele Turčije končala. In zdaj si hočejo balkanski narodi medvedovo kožo razdeliti, zdaj hočejo vstvariti mogočno Bulgarijo in Srbijo, odpreti Srbiji pot do jadranskega morja, pobasati sandžak Novibazar in bogvè kaj še vse . . . Samoumevno je, da Avstrija take usodepolne spremembe na Balkanu ne more nikdar in pod nobenim pogojem dovoliti. Doslej prtljkavi sovražnik Avstrije na jugu ne sme postati velikani, — in gospodarski ter politični vpliv Avstrije na Balkanu mora ostati nedotaknjen. Naši trgovinski in gospodarski interesi zahtevajo to, pa tudi interesi velevlasti Avstrije. Zato tudi Avstrija ne sprejema zvitihih predlogov, ki ji stavijo le zanjke. Avstrija naglašala danes oficijelno in jasno, da se na Balkanu ne pusti izpodriniti pod nobenim pogojem.

A naj se te razmere razvijejo kakor je. Ko bi se uresničila tam doli Velika Srbija, bila bi tudi naša Bozna in Hercegovina, ki smo se ju z ogromnimi krvnimi in denarnimi žrtvami pridobili, v nevarnosti. Že danes imajo srbski listi predrzno čelo, da naglašajo nekako „srbsko pravico“ na te avstrijski pokrajini. Naravnost že vprijejo, da hočejo tudi na Avstrijskem živeče Srbe vsvoji državi združiti, da hočejo torej Avstrijo tako razkosati, kakor mislijo razkosati Turčijo . . .

Seveda se vse te predrzne sanje prenapetih Srbov še ne more za resne smatrati. Avstrija še ni igračica v roki roparskih druhal na Balkanu! In vkljub krasni miroljubnosti našega cesarja si ne bode Avstrija svojih pravic od nikogar vzeti pustila.

Zanimivo pa je, da se ravno v teh resnih časih, ko ima Avstrija na vseh straneh polno sovražnikov, — začetkoma omenjena protiaavstrijska hujskarija med slovenskim ljudstvom zopet širi. Klerikalci so kar čez noč spremenili svoje „prepričanje“ in govorijo zdaj za Srbe ravno tako kakor so preje proti Srbom govorili. Liberalci se valjajo v navdušenju in govorijo že o tem, da so zmage balkanskih narodov tudi sedanja Avstrijo razsule . . . Misel o stari „Iliriji“ se zopet pojavlja, o združenju Slovencev s Hrvati in Srbi se govori in kar meni nič tebi nič se risa nekaj novi jugoslovanski zemljevid. Slovenski listi vedo prav dobro, da je razmerje med Avstrijo in Srbijo jako napeto, da so interesi teh dveh držav diametralno nasprotni, — in vkljub temu se zavzemajo slovenski listi vseh strank za Srbe, ne pa za Avstrijo. To pa očitno, jasno, — celo groziti se upajo Avstriji, češ da gorjè ji, ako bi Srbom nasprotovale. Človeku se res čudno zdi, da je potrepljivost naše vlade tako velika in da tej veleizdajalski, protiaavstrijski gonji med vboгим slovenskim ljudstvom ne napravi konec. Kar beremo danes v slovenskih listih, to mora vsakogar razburiti, kdor čuti potrebo velike Avstrije. Mi nismo vojni hujskači in si ne želimo vojske, ki bi prinesla čez naše dežele grozovito bedo in revščino. Ali mi tudi ne moremo soglašati s tem, da bi se smatralo Avstrijo le kot nekako papirnato čunjo, ki jo sme vsak balkanski klativitez ali vsak politični pop trgati . . .

Odločno protestiramo zoper grdo protiaavstrijsko gonjoslovenskih časopisov in politikov, protestiramo v imenu pretežne večine slovenskega ljudstva, ki je in ostane avstrijski domovini zvesto. Odločno protestiramo proti temu, da slovenski listi in voditelji zistematično avstrijsko prepričanje in ljubezen do Avstrije med ljudstvom rušijo ter podirajo! Odločno protestiramo proti poizkusom slovensko-hrvatskih voditeljev, raztrgati štajersko in koroško domovino ter sestaviti neko „jugoslovansko“ ali „trilistično“ skupino. Odločno protestiramo proti vsemu temu, — kajti slovensko ljudstvo ne mara za protiaavstrijske hujskače, slovensko ljudstvo ne dela veleizdajalske politike, slovensko ljudstvo ne proda svoje zvestobe do Avstrije.

Časi so preresni, da bi se skrivali; zato smo izpregovorili jasno besedo!

Zobna krèma

KALODONT

Ustna voda 40

Zadnje vesti o vojni. (Zadnji telegrami.)

Sofija, 7. nov. Bulgarska hoče balkanske države združiti v eno carstvo, katerega načelnik bi bil kralj Ferdinand. Vstvarja se torej novo velevlad.

Konstantinopol, 7. novemb. Turški sultan je skupno s svojo vlado pobegnil v Skutari (Mala Azija). Vzjel je tudi ves državni zaklad seboj. Srbi in Grki stojijo pred Soloniki.

Dunaj, 7. nov. Zunanji minister grof Berchtold poklical je avstro-ogrškega poslanika v Belgradu k sebi, da mu da nova navodila glede naše politike napram Srbiji. Avstrija noče zasedanje Albanije pod nobenim pogojem trpeti.

Konstantinopol, 7. nov. Turški vojni svet je sklenil vojsko do zadnjega roča nadaljevati.

Dunaj, 7. nov. Zasedanju albanske obali po Črnogorcih sledi v kratkem okupacija jadranskega mesta Durazzo. Avstrija pod nobenim pogojem ne bode tega trpela. Avstrija ima z Italijo pogodbo, da mora Albanija samostojna ostati. Tudi Nemčija je v popolni meri na naši strani.

Beda

940

prihaja v domovje, ako zbolijo oče, mati ali eden otrok, ako imajo revmatične, gihtične in druge bolečine, ako ne delajo več, ne morejo več sobe zapustiti in potrebujejo oskrbe.

Ako se ima v takih slučajih reelno, preiskušeno domače sredstvo pri roki, se take bolezni lahko večinoma že v nastajanju zadušijo, predno je prepozno. Seveda dandanes ni lahko, med od vseh strani ponujanimi brežštevilnimi domačimi sredstvi pravo izbiro najti.

Nočemo pretirati, ali resnično je istina, da štejejo na tisoče priznanja, ki so od revnih in

bogatih, mladih in starih za Feller'jev fluid z zn. „Elsafluid“ doslej došla. Tako piše dr. Josef Estmeister, zdravnik v Wildenau, z. p. Aspach, Innkreis, Tirolsko, da Feller'jev fluid v vsak dan nastopajočem motenju in alternacijah zdravja izborna služja. Ali neki drugi zdravnik, medicinec dr. Kittel, Praga, Kralj. Vinogradi, piše, da Feller'jev fluid že leta sem v svoji praksi z odličnim uspehom rabi. To ni reklama! V resnici istinito je, to sredstvo je proti raznovrstnim bolečinam dobro. Naši čitatelji naj imajo torej vedno ta preparat pripravljen, da pravočasno pomagajo in povemo Vam iz izkušnje: Vaše zdravje vzdržite! Vaša slabost, bolečine izginejo,

Vaše oči, živci, miškeljni, kite postanejo krepki, Vaše spanje zdravo, Vaše splošno dobrostanje prihaja zopet, ako rabite pristni Feller'jev fluid z zn. „Elsafluid.“ Vbogajte našemu navetu, poskusite za 5 kron franko naročiti pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elsaplatt št. 241 (Hrvatsko). Tudi Feller'jeve staroznane odvajalne Rhabarber-pilule z zn. „Elsapillen“ lahko proti raznim težavam želodca in za ureditev odvajanja kot preizkušeni, zanesljivi preparat najbolje priporočamo. Cene so te pilule tudi, 6 škatljic stane 4 krone franko. c.